

терплячість, здатність керувати собою, дипломатичність, гуманність, коректність, комунікативність, людяність, принциповість, честь, гідність, совість (сумління), самоконтроль, саморегуляція тощо та досвіду ціннісного ставлення до себе, людей, світу. Виокремлено структурні компоненти етико-правової культури майбутнього психолога: когнітивний (комплекс етико-правових знань, знання основних етико-правових документів, що регламентують професійну діяльність психолога), діяльнісний (емоційний стан (емоції, почуття, переживання), що виражає емоційно-ціннісне ставлення до етики та права, ціннісний показник усвідомленості необхідності етико-правової діяльності, володіння знаннями, досвідом і правами в певній галузі діяльності (нормативні акти, посадова інструкція, етичний кодекс тощо), особистісний (особистісні якості, здібності та ставлення до себе, людей, світу, що відображаються в професійній діяльності, сутнісні сили особистості (під сутнісними силами розуміємо потреби, здібності, інтереси, соціальний досвід особистості, ступінь соціальної активності людини), поведінковий (етико-правова поведінка, навички прийняття етико-правових рішень у професійних та особистісних ситуаціях, захист прав, свобод, інтересів клієнтів) компоненти. Констатовано, що формування етико-правової культури дозволить майбутнім психологам опанувати систему загальнокультурних і професійних цінностей, орієнтуватися в етичних і правових аспектах власної діяльності, брати активну участь у захисті прав, свобод, інтересів клієнтів.

Ключові слова: *правова культура, етична культура, етико-правова культура, майбутній психолог, заклад вищої освіти.*

УДК 378.035:34:[37.011.3-051:62/.64]

**FORMATION OF INFORMATION AND TECHNOLOGICAL COMPETENCE
OF FUTURE MANAGERS: A SOCIAL DEMAND
OF THE INFORMATION SOCIETY**

**ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ: СОЦІАЛЬНЕ
ЗАМОВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА**

Людмила Цибулько

доктор педагогічних наук, професор
E-mail: luda.czibulcko@gmail.com
ORCID: 0000-0 003-1201-3215
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Liudmyla Tsybulko

D.Sc. in Pedagogy, Professor
E-mail: luda.czibulcko@gmail.com
ORCID: 0000-0 003-1201-3215
SHEI "Donbas State Pedagogical
University", Ukraine

Олександр Семесенко

здобувач 2 курсу третього
(освітньо-наукового) рівня вищої
освіти освітньої програми
«Професійна освіта»
E-mail: alexsemesenko@gmail.com

Alexander Semesenko

getter of the 3st year of the third
(educational and scientific) level of higher
education of the educational program
"Professional education"
E-mail: alexsemesenko@gmail.com

ORCID 0009-0009-0190-2245
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

ORCID 0009-0009-0190-2245
SHEI “Donbas State Pedagogical
University”, Ukraine

ABSTRACT

The characteristic trends of the current stage of development of world civilization include the development of technologies, information information, the intellectualization and globalization of the economy, which caused social, economic and political transformations. Following these functions, the future manager of the educational sphere, together with fundamental knowledge about the theory and practice of management, should have a high level of development of information competence, which will contribute to the rapid and qualified calculation of options and alternatives, the effectiveness of analytical, predicted calculations, and the preparation of management decisions. The purpose of the article is to emphasize the theoretical basis of the problem of the formation of information and the technological competence of future education managers in the process of vocational training. It is noted that among the global trends of higher education, such as: globalization and internationalization of education are of particular importance; introduction of information and communication technologies and distance learning; Thus, one of the strategic tasks of higher education is the formation of a future specialist in a high level of professional competence, adaptability to rapidly changing social and economic conditions, to the information burden, and the decisive role in solving these problems is the formation of information and the technological competence of the future education manager. Considering that the characteristic trends of the current stage of development of world civilization include the development of technologies, the information of the intellectualization and globalization of all spheres of human life and education, in particular, which caused a social, economic and political transformation and a qualified publication of options and alternatives, the implementation of analytical, prognostic calculations, and the preparation of decisions of management in the field of education.

Key words: professional training, information and technological competence, future education manager,

Актуальність теми. У сучасному світі людина відіграє ключову роль у розвитку суспільства, що охоплює його соціальні, культурні, політичні та економічні аспекти. Саме тому уряд кожної держави активно працює над покращенням освітньої сфери, адже в її середовищі формується особистість, громадянин та майбутній професіонал. Заклади професійної освіти покликані виконувати найважливіші завдання, серед яких підготовка висококваліфікованих фахівців. Особлива увага приділяється навчанню управлінських кадрів, здатних забезпечити стабільний розвиток національної економіки і приймати ефективні рішення в кризових ситуаціях. Тому на початку XXI століття увага фахівців у сфері освіти і педагогіки зосереджена на підготовці висококваліфікованих професіоналів, здатних вписатися в динамічне професійне середовище і задовольнити вимоги сучасного ринку праці. Особливу роль у розвитку країни та її економіки займає підготовка менеджерів, відповідальність яких полягає як у створенні стратегій розвитку окремих організацій, підприємств і компаній, так і

у формуванні загальної економічної стратегії держави. Глобальні світові тенденції торкаються і розвитку вищої освіти України (Головань М., 2011). Дотримуючись міжнародних освітніх тенденцій, українські університети активно інтегрують системи підготовки менеджерів на всіх рівнях вищої освіти, що відповідає європейському курсу розвитку країни. В рамках прийнятої Європейської рамки кваліфікацій (2018 року) в Україні було розроблено та затверджено Національну рамку кваліфікацій (2011 року), яка деталізує компетентнісні вимоги до фахівців на різних рівнях. В даний час триває розробка освітніх стандартів, покликаних уніфікувати підготовку професіоналів в різних галузях знань з різних спеціальностей і спеціалізацій (Білокопитов В., 2017).

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури з проблеми формування інформаційно-технологічної компетентності майбутніх менеджерів у контексті особливостей їх професійної діяльності доводить, що сьогодні ця проблема набуває особливої значущості. Під інформаційно-технологічною компетентністю сучасного менеджера розуміємо цілісне інтегративне професійно значуще утворення у структурі особистості майбутнього спеціаліста в галузі управління, що репрезентує сукупність професійних знань щодо застосування інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності, що визначає інформаційно-технологічну готовність та професійний рівень сучасного менеджера (Барбан М., 2012).

Наукові дослідження, що окреслили тенденції змін професійної сфери сучасного менеджера завдяки процесам інформатизації, визначили важливість упровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій у практиці роботи сучасних закладів освіти, були проведені вітчизняними науковцями (Барбан М., 2012; Берека В., 2008; Воробйова Є, 2010; Воронова С., 2013; Даниленко Л., 2005; Л. Кравченко Л., 2009; Лунячек В., 2012; Н. Романенко Н., 2010; Сакалюк О., 2012; Светлорусова А., 2019; Силадій І., 2012). У зв'язку з цим формування інформаційно-технологічної компетентності майбутніх менеджерів набуває актуальності як вимога сучасної науки і практики.

Особливо значущим компонентом професійної підготовки менеджерів є розвиток їх інформаційно-технологічної компетентності. Цей аспект стає пріоритетним в умовах активного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які стрімко впроваджуються та інтегруються в усі сфери життя сучасного суспільства. Такі зміни висувують високі вимоги до молодих фахівців, які повинні вміти ефективно застосовувати ІКТ у своїй професійній діяльності. Отже, одним із ключових завдань підготовки менеджерів в університетському середовищі є формування навичок використання сучасних технологій для вирішення складних управлінських завдань. Науковці наголошують щодо необхідності суттєвого оновлення змісту та технологій підготовки сучасних фахівців цієї важливої галузі. Теоретичні й практичні аспекти професійної підготовки майбутніх менеджерів освітньої галузі відображено у наукових працях таких науковців як Адамович І, 2015; Торган М., 2011; Хромова В., 2012.

До найбільш актуальних тем, що піднімаються в сучасних дослідженнях, відносяться: розробка теоретичних, методологічних і методичних основ професійної підготовки майбутніх менеджерів (Мукан, Н., & Гаврилюк, М. (2021); професійна підготовка студентів в рамках академічного середовища

закладів вищої освіти Гладкова В., 2022); становлення професійної культури майбутніх керівників закладів вищої освіти (Гончар Л., 2020). Серед зарубіжних дослідників, які присвятили свої роботи вивченню специфіки діяльності менеджерів на поточному ринку праці зазначимо такі як (Dalenogare L., 2018); формування професійної компетентності та ключових навичок майбутніх фахівців Avila E., 2020); розвиток інформаційної, цифрової та інформаційно-комунікаційної компетентності менеджерів (Haleta Y., 2020).

Узагальнення цих напрямків дозволяє підкреслити важливість синергії між освітньо-професійними стандартами та прикладними потребами суспільства і ринку. Подальшу увагу до цих питань може забезпечити створення високоадаптивних програм навчання, які сприятимуть всебічному розвитку професійної компетентності майбутніх менеджерів.

Сучасний успішний менеджер освітньої сфери – це соціально адаптована особистість, педагогічна професійна діяльність, якої не можлива без розуміння інформаційно-комунікаційних технологій та умінь їх реалізації в управлінській діяльності. Проте виникає протиріччя між потребою суспільства у фахівцях управлінської сфери здатних ефективно виконувати функції в умовах модернізації освіти, та недостатнім рівнем її розвитку у менеджерів освітньої сфери; запитами суспільства у підготовці менеджерів з високим рівнем інформаційно-технологічної компетентності, та відсутністю теоретичних розробок і методичних рекомендацій у цій площині, які б забезпечували підготовку таких фахівців з урахуванням викликів сучасної освіти; спрямованої на відповідність до основних показників системи якості освіти ЗВО.

Аналіз різних підходів до інформаційної освіти фахівців управлінської сфери дає змогу дійти висновку, що процес формування інформаційно-технологічної компетентності майбутнього менеджера у сфері освіти зазвичай зводиться до навчання роботи з програмними та апаратними засобами комп'ютера, до алгоритмів ефективного пошуку інформації в різних каталогах, початків дослідницької діяльності. Однак ізольованість та автономність цих підходів не дає змоги досягти основної мети: формування інформаційно-технологічної компетентності майбутнього менеджера в освіті. Сьогодні в умовах динамічної зміни інструментів професійної діяльності заклади вищої освіти покликані зготувати спеціалістів, що відповідають соціальному замовленню суспільства. Формування фахівця вищої кваліфікації здійснюється педагогічною системою в процесі організованого педагогічним колективом цілеспрямованого, систематичного та тривалого процесу впливу на особистість майбутнього фахівця (Романенко М., 2010). Одне зі стратегічних завдань вищої освіти полягає у формуванні в майбутнього фахівця високого рівня професійної компетентності, адаптованості до швидко мінливих соціальних та економічних умов, до інформаційних навантажень. Визначальна роль у вирішенні цих завдань належить формуванню інформаційно-технологічної компетентності майбутнього менеджера. Аналіз наукової літератури свідчить, що інформаційно-технологічна компетентність майбутніх менеджерів досліджена недостатньо. Більшість праць мають описовий, а не аналітичний і синтетичний характер.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою статті є теоретичний аналіз проблеми формування інформаційно-технологічної компетентності майбутніх менеджерів в контексті професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інформатизація суспільства зумовлює зміну економічної, політичної, соціальної ситуації в країні, внаслідок чого постає проблема створення нових підходів до поліпшення якості підготовки фахівців. Випускнику сучасного вишу потрібні інші навички та здібності для адекватного входження в життя. У процесі навчання вони повинні не тільки оволодіти сумою знань і вмінь, а й набути здатності до їх застосування у професійній діяльності. Зростаючі вимоги до освітньої та професійної підготовки молодого покоління вимагають швидкої адаптації до умов інформаційного середовища, впевненості в різноманітних практичних ситуаціях (Хромова В., 2012).

Вектором розвитку вищої освіти, який сьогодні реалізується з урахуванням активних інноваційних процесів в управлінні освітою, стає посилена увага до проблеми ефективної фахової підготовки у ЗВО менеджерів вищої ланки. На даний період часу освіта перебуває напередодні чергової промислової революції, яка веде до серйозних змін відносин між учасниками освітніх відносин. Це відбувається у зв'язку зі швидким розвитком технологій (зокрема біотехнологій і нейромереж), пандемією COVID-19, що змінюють навколишнє середовище (Жаворонкова Г., 2008).

Розглядаючи питання вдосконалення освітнього процесу студентів ЗВО в умовах інформатизації суспільства, слід зазначити, що цей процес потребує максимального використання досягнень науково-технічного прогресу та комплексного підходу до планування навчального, науково-методичного забезпечення, а також розроблення методів і форм навчання відповідно до запитів інформаційного суспільства (Марчук Л., 2021).

Підготовка компетентних фахівців відображається в нормативних актах, що регулюють освітні програми закладів вищої освіти, зокрема підготовку майбутніх менеджерів. Ключовими документами в цій області є: Закон України «Про вищу освіту» (2014), «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів» (2011), «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2023 роки» (2022) та інші.

Застосування компетентного підходу в підготовці майбутніх менеджерів являє собою сучасну вимогу освітнього і професійного середовища, що обумовлено необхідністю адаптації навчальних програм до динамічно мінливих запитів суспільства, роботодавців і ринку праці. Формування змісту освітніх і професійних програм через призму компетентного підходу вимагає ретельного врахування тенденцій соціально-економічного розвитку на міжнародному, національному та регіональному рівнях. Це також включає аналіз очікувань і запитів як від суспільства в цілому, так і від безпосередніх учасників освітнього процесу - самих студентів. У такій рамках акцент робиться на теоретичних і практичних підходах до підготовки фахівців, що забезпечують їх конкурентоспроможність на сучасному ринку праці.

Найважливішого значення надається підготовці майбутніх бакалаврів до інформаційно-професійної діяльності (процес інтелектуалізації діяльності) закладів освіти на основі сучасних інформаційних технологій, спрямованих на процес формалізації знань у конкретній предметній галузі. Нині сформованість професійних навичок у сфері інформаційно-технологічних компетенцій майбутнього менеджера освітньої сфери залежить від багатьох складових

(Биков В., 2008).

За умов стрімкого впливу технологій на різні аспекти життя стає очевидним, що успішний менеджер повинен володіти навичками пошуку потрібної інформації, її аналізу, обробки, інтерпретації та ефективного використання. Він також повинен вміти створювати інформацію і поширювати її для професійних цілей, повністю використовуючи потенціал інформаційно-комунікаційних технологій у своїй роботі. У перебудові наявної освітньої інфраструктури з підготовки менеджерів освіти в бік індивідуалізації навчання, інтенсифікації процесу опанування та обробки інформації є дієвий важіль - цифрові (інформаційні) технології. Цифрові технології ми розглядаємо як перспективний ресурс у підвищенні якості освітнього процесу, а також у формуванні та розвитку однієї з ключових навичок креативності. На нашу думку, необхідно звернути увагу на те, що в умовах раціонального розвитку освітніх організацій формування цифрової грамотності не повинно бути самоціллю і штучно інтегруватися.

Механізми розвитку цифрової грамотності майбутніх менеджерів вимагають природних умов, зобов'язані відповідати вимогам своєчасного рівня розвитку науки і техніки і своєчасно актуалізуватися, підлаштовуючись під освітній ландшафт, що безперервно трансформується. Цифрова грамотність розглядається нами як: готовність і здатність особистості застосовувати цифрові технології впевнено, ефективно, критично та безпечно в усіх сферах життєдіяльності; набір знань, умінь і навичок (компетенцій), необхідних для безпечного й ефективного використання цифрових технологій і ресурсів Інтернету; здатність використовувати інформаційні й комунікаційні технології для пошуку, розуміння, оцінювання, створення та передавання цифрової інформації (Прокопекно І., 2013).

Співробітники, що працюють з системами ІКТ, особливо в контексті управління даними, можуть перепроєктувати організаційні процеси і структуру діяльності, забезпечуючи таким чином інтеграцію і трансформацію організації. Компетентність в області інформаційно-комунікаційних технологій відіграє ключову роль у підвищенні ефективності управління ресурсами всередині компанії. Значимість інформаційно-технологічної компетентності менеджера вже не викликає сумнівів. Програми освітньої та професійної підготовки прагнуть формувати цю компетентність у майбутніх керівників, що вимагає поліпшення інфраструктури та систематичного навчання персоналу. Такий підхід позитивно позначається на якості освітнього процесу, навчання, досліджень і адміністрування у закладах вищої освіти при використанні відкритих ресурсів і сучасних засобів. В умовах цифрового суспільства інформаційно-технологічна компетентність стає одним з базисів його розвитку. Електронні пристрої для обробки інформації знаходять своє застосування в самих різних сферах: освіти, управління, бізнесу, інженерії та інших. Наявність стабільних навичок роботи з ІКТ підвищує результативність застосування технологій у всіх видах людської діяльності.

Отже, говорячи про інформаційно-технологічну компетентність, ми можемо сказати, що на сьогоднішній день це є одним із базових елементів уміння вчитися. Також серйозно зростають вимоги і до цифрової грамотності професорсько-викладацького складу. У цьому разі необхідне розуміння,

прийняття цього феномена й активне застосування у професійній діяльності цифрових технологій. Цифрова безпека теж пов'язана з інформаційно-технологічною компетентністю в отриманні та використанні інформації під час вивчення будь-якого питання, де основною вимогою є науковість та авторство джерела. Актуальність цифровізації освіти не викликає сумніву, але слід пам'ятати, що будь-який інструмент у досягненні успіху освітнього, творчого, виробничого, особистісного все одно залишається тільки інструментом. І в жодному разі не метою і не самоцінністю. Цінні не самі цифрові технології, цінні ті можливості, які вони надають користувачам у реалізації різних видів діяльності. У цьому разі постає питання про педагогізацію цифрових технологій, як свого часу говорили про інформаційні та комунікаційні технології.

Освоєння віртуального простору, включно з освітнім середовищем, залежить від специфіки процесів соціалізації особистості, розвитку соціальної та особистої ідентичності, конструювання образу «Я», соціального світу. Зіставлення понять віртуального освітнього середовища та соціалізації дає змогу виявити функцію соціалізації інтелектуального освітнього середовища та розглядати його, з одного боку, як таке, що надає можливість індивідові засвоювати знання про соціальний світ, а з другого - відтворювати ці знання в професійній та навчальній діяльності (Барбінова А., 2022). У зв'язку зі зміненими вимогами ринку праці та трансформацією запитів світового співтовариства, випускникам ЗВО необхідне не лише набуття базових професійних знань, а й навичок та вмінь ефективно використовувати інформаційні ресурси, безперервно оволодівати новими умінями, знаннями та навичками у сфері комп'ютерних технологій. Як результат - сьогодні спостерігається зміна набору компетенцій і взаємозв'язок базових (традиційних) компетенцій студента і тих, що розвиваються і формуються під впливом комп'ютеризації та інформатизації професійної сфери.

Безумовно, проблема підготовки майбутніх менеджерів у сфері освіти в нерозривно пов'язана з проблемою розвитку та формування інформаційно-технологічних компетенцій, адже саме компетенція зумовлюється здатністю застосовувати вміння, знання та практичний досвід для ефективної діяльності в конкретній сфері. Сьогодні в умовах модернізації вищої освіти намітилися тенденції, яким надають великого значення в межах методики застосування компетентнісного підходу, зокрема понятійна диверсифікація інформаційно-технологічних компетентностей, спрямована на забезпечення модифікації компетентностей, доповнення ціннісно-сміслового змісту, уточнення функціональної переорієнтації тощо; збільшення кількості інформаційно-технологічних компетентностей, які відображають основні чинники розвитку галузі управління; посилення взаємозв'язку багатьох компетенцій менеджера (соціальних, особистісних, професійних та ін. компетенцій), що сприяє цілісності особистісного розвитку майбутнього бакалавра; встановлення взаємозв'язку компетентності майбутнього менеджера та його професійної кваліфікації, що призводить до видозмін організаційної структури установ і, як результат, до диверсифікації посадових обов'язків майбутніх бакалаврів тощо.

Сьогодні значно збільшилася відповідальність особи, яка ухвалює будь-які рішення: умови, в яких рішення ухвалюються, обстановка стали більш непередбачуваними, а невизначеність інформації зростає. Приймати рішення

доводиться, найчастіше виходячи з більшої кількості фактів, ознак, подробиць, іноді непримітних, на перший погляд малозначущих, і тим не менш, від них залежить багато чого. Тому висуваються значні вимоги до особистісних інтелектуальних компетентностей майбутнього менеджера, які характеризуються узагальненістю й усвідомленістю розумових процесів, гнучкістю мислення. Адже специфіка мислення випускника сучасних ЗВО залежить від особливостей професійних завдань, тому майбутній менеджер освітньої сфери має бути готовим до виконання професійних завдань за таких умов як от: нестачею знань під час виконання професійних завдань через складність в отриманні нової, сучасної та достовірної інформації; різноманіття управлінських завдань і безліч їхніх рішень; багатофакторність аспектів і параметрів, що визначають управлінські завдання; обмеженість у часі під час ухвалення управлінського рішення, у зв'язку з тим, що може значно і швидко змінитися ситуація настільки, що ухвалене раніше рішення не буде ефективним; взаємозалежність прийнятих рішень у зв'язку із взаємозв'язком компонентів управлінської системи, у разі якщо зміни в одному структурному підрозділі, визначають зміни в інших.

Під час здійснення управління менеджеру постійно доводиться: оперувати та створювати інформаційні об'єкти (моделі) конкретних просторових об'єктів, що є найважливішою якістю особистості майбутнього менеджера, його загального інтелектуального розвитку. Успішність виконання управлінських завдань залежить від уміння вільно орієнтуватися в просторі, оперувати даними. Для цього є певні критерії якісної підготовки майбутніх фахівців, зокрема: застосування цифрових технологій у навчальному процесі; підготовка педагогічних кадрів до використання цифрових технологій в освіті; наявність необхідної цифрової компетентності (цифрової грамотності) у всіх учасників освітнього процесу; цифровізація управління освітою; інформаційна (цифрова) інфраструктура освітньої діяльності; нормативно-правове забезпечення цифровізації освіти.

Аналіз і теоретичне осмислення проблем формування та розвитку інформаційно-технологічної компетентності менеджерів освіти в системі вищої освіти, з позиції підходів зазначених авторів до дослідження і виявлення специфіки та закономірностей її формування в умовах особистісно-орієнтованої парадигми освіти, зумовили доцільність поетапного формування та розвитку цієї компетентності в майбутніх менеджерів туризму в період їхньої підготовки в коледжі через спеціальну алгоритмізацію послідовності цілей і завдань. У процесі вивчення напрямів використання інформаційних технологій у рамках цього дослідження було виявлено найважливіші інформаційно-технологічні компетенції майбутнього менеджера освітньої сфери в його професійній діяльності в різних сферах:

– готовність до різних умов управлінського середовища та рівнів інформатизації (розуміє значення та сутність інформації для функціонування і розвитку сучасного суспільства; здатний надавати інформаційні послуги та створювати інформаційні продукти; володіє основними способами, методами та засобами одержання, переробки та зберігання інформації; володіє навичками роботи з комп'ютером як засобом керування потоками різноманітної інформації; здатний працювати з інформацією та даними у глобальних комп'ютерних

мережах; виявляє потреби в інформації; володіє навичками роботи з комп'ютером як засобом керування потоками різноманітної інформації; здатний працювати з інформацією і даними в глобальних комп'ютерних мережах; виявляє потреби в інформації;

– здатність і готовність до використання різноманіття інформаційних систем і технологій для розв'язання стандартних і нестандартних, елементарних професійних завдань (обирає й оцінює найефективніші інформаційно-комунікаційні технології та операційні середовища для процесу автоматизації ухвалення розв'язання практичних завдань; оцінює ринок інформаційних продуктів, програмно-технічних засобів; крім того, відповідно до аналізу проблемної ситуації, може ставити завдання й розв'язувати його за допомогою різних інформаційно-комунікаційних систем, технологій, технологій, технологій, системних засобів, інформаційно-комунікаційних систем;

– готовність працювати зі значними обсягами даних та інформацією, включно з просторово-розподіленими даними, аналізувати та на їхній основі ухвалювати ефективні управлінські рішення (виражає інформаційні потреби фірми в просторово-розподілених даних і будує ефективну стратегію пошуку інформації та даних; використовує знання та вміння в процесі пошуку та збирання просторової інформації; обирає правильні алгоритми для розв'язування практичних базових задач);

– готовність і здатність до моделювання, структурування, до аналізу ситуації, до планування, до постановки нових проблем, побудови рефлексії та версій за допомогою професійно-орієнтованих інформаційних технологій і систем (володіє культурою мислення, здатний до узагальнення, сприйняття інформації, постановки завдань і вибору способів їх розв'язання, створення моделі ефективної поведінки).

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, формування інформаційно-технологічної компетентності стає цінною якістю для сучасного менеджера, який прагне працювати ефективно і результативно. Інтеграція інформаційно-технологічної компетентності у професійну діяльність спрямована на поліпшення якості, доступності та рентабельності управлінських процесів. Крім того, вона сприяє мережевій взаємодії організацій для подолання викликів глобалізації. Ефективність діяльності визначається співвідношенням між витраченими ресурсами і досягнутими результатами, демонструючи високу якість при мінімальних витратах часу і зусиль. Результати досліджень підтверджують значимість формування ІКТ-компетентності у майбутніх менеджерів, підкреслюючи її важливість у професійній діяльності керівників нового покоління. Це питання активно досліджується як в українському науковому середовищі, так і на міжнародному рівні. Законодавство України відображає загальносвітові освітні тренди і висуває чіткі вимоги до підготовки менеджерів, включаючи розвиток їх професійних компетенцій, серед яких особливе місце займає інформаційно-технологічна компетентність.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Головань, М. С. (2001) Аналіз тенденцій розвитку вищої освіти в умовах глобалізації, інтеграції та інформатизації суспільства. *Проблеми сучасної*

педагогічної освіти. Серія: педагогіка і психологія, 31, Ч. 1, 203–211.

Білокопитов, В. (2017). Проект «Тенденції європейської вищої освіти» як джерело інформації та поширення практичного досвіду на Європейському освітньому просторі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5 (69), 3–13.

Барбан М. М. (2012) Підготовка менеджерів освіти до управління соціально-педагогічними проектами : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 257 с.

Берека В. Є. (2008) Фахова підготовка магістрів з менеджменту освіти : теорія і методика : [монографія]. Хмельницький : ХГПА, 482 с.

Воробйова Є. В. (2010) Педагогічні умови формування індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх менеджерів адміністративної діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 20 с.

Воронова С. В. (2013) Підготовка менеджерів освіти до роботи з громадськими організаціями в умовах післядипломної освіти : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.04. Одеса, 237 с.

Даниленко Л. І. (2005) Теоретико-методичні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.0. Київ, 47 с.

Кравченко Л. М. (2009) Наукові основи підготовки менеджера освіти у системі неперервної педагогічної освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04. Полтава, 2009. 39 с.

Луначек В. Е. (2012) Теоретико-методологічні засади професійної підготовки керівних кадрів в умовах магістратури до управління якістю освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00. Харків. 40 с.

Романенко Н. А. Підготовка майбутніх менеджерів освіти до професійної діяльності в умовах інноваційного середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Одеса, 2010. 23 с.

Сакалюк О. О. (2012) Формування готовності менеджерів освіти до професійної діяльності в полікультурному навчальному середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса, 246 с.

Светлорусова А. В. (2009) Професійна підготовка магістрів управління навчальним закладом на засадах рефлексивного підходу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ. 24 с.

Силадій І. М. Професійна підготовка менеджерів освіти до управлінської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Київ, 2012. 24 с.

Адамович І. В. (2015) Розвиток інформаційної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів в післядипломній педагогічній освіті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Тернопіль. 25 с.

Торган М. М. (2011) Підготовка менеджерів освіти до здійснення контрольно-діагностичних функцій : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Одеса. 226 с.

Хромова В. С. (2012) Педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Луганськ, 20 с.

Муқан, Н., & Гаврилюк, М. (2021). Методологія педагогіки: сутність, принципи, підходи. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*,

2(106). 121-128.

Гладкова, В. (2022). Професійна підготовка магістрів менеджменту до діяльності в екстремальних умовах. *Освітологічний дискурс*, 37(2), 133-147.

Dalenogare, L. S., Benitez, G. B., Ayala, N. F., & Frank, A. G. (2018). *The expected contribution of Industry 4.0 technologies for industrial performance. International Journal of Productive Economics*, 204, 383-394

Avila, E. C., Maria, A., & Genio, G. J. (2020). Motivation and Learning Strategies of Education Students in Online Learning during Pandemic. *Psychological Education*, 57(9), 1608-1614

Haleta, Y., Mukan, N., Voloshyna, O., Gelbak, A., & Dmytrasevych, N. (2023). Planning for Sustainable Development through the Integration of Pedagogical and Psychological Technologies for Language Learning in the Context of Digitalization. *International Journal of Sustainable Development & Planning*, 18(4). Retrieved from: <https://www.iieta.org/journals/ijstdp/paper/10.18280/ijstdp.180410>

Гончар, Л. В. (2020). Актуальні питання формування культури професійної діяльності майбутніх менеджерів в освітньому середовищі університету. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій школі*, 68(1), 226-230.

Жаворонкова Г. В., Борисюк І.О. (2008) Розвиток інноваційних інформаційно-комп'ютерних технологій в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. № 3. С. 68-72.

Марчук Л.П. (2019) Сучасна інформатизація суспільства та її вплив на інноваційні процеси URL: <https://v.gd/gAfzR1>

Биков В.Ю. (2008) Інформатизація освіти. *Енциклопедія освіти України: Акад. пед. наук України; Головний ред. В.Г.Кремень*. К.: Юрінком Інтер, С. 360 – 362.

Прокопенко І.Ф. (2013) Інформатизація вищих педагогічних навчальних закладів – як мрії перетворити на дійсність. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, 2013. С.23-24

Барбінова, А. (2022). Розвиток інформаційно-цифрової компетентності майбутніх менеджерів освіти в умовах інноваційної освітньої діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 51, 408-413.

REFERENCES

Holovan, M. S. (2001) Analiz tendentsii rozvytku vyshchoi osvity v umovakh hlobalizatsii, intehratsii ta informatyzatsii suspilstva [Analysis of higher education development trends in the conditions of globalization, integration and informatization of society]. *Problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. Serii: pedahohika i psykholohiia*, 31, Ch. 1, 203–211 [in Ukraine].

Bilokopytov, V. (2017). Proekt «Tendentsii yevropeiskoi vyshchoi osvity» yak dzherelo informatsii ta poshyrennia praktychnoho dosvidu na Yevropeiskomu osvitnomu prostori [The project "Trends of European Higher Education" as a source of information and dissemination of practical experience in the European educational space.]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 5 (69), 3–13. [in Ukraine].

Barban M. M.(2012) Pidhotovka menedzheriv osvity do upravlinnia sotsialno-pedahohichnymy proektamy [Preparation of education managers for management of

social and pedagogical projects] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Odesa, 257 s. [in Ukraine].

Bereka V. Ye. (2008) Fakhova pidhotovka mahistriv z menedzhmentu osvity : teoriia i metodyka [Professional preparation of masters in education management: theory and methodology]: [monohrafiia]. Khmelnytskyi : KhHPA, 482 s. [in Ukraine].

Vorobiova Ye. V. (2010) Pedahohichni umovy formuvannia individualnoho stylu profesiinoi diialnosti maibutnikh menedzheriv administratyvnoi diialnosti [Pedagogical conditions of formation of individual style of professional activity of future managers of administrative activity]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Vinnytsia, 20 s. [in Ukraine].

Voronova S. V. (2013) Pidhotovka menedzheriv osvity do roboty z hromadskymy orhanizatsiiamy v umovakh pislidyplomnoi osvity [Preparing education managers to work with public organizations in postgraduate education] : dys. ... kandydata ped. nauk : 13.00.04. Odesa, 237 s. [in Ukraine].

Danylenko L. I. (2005) Teoretyko-metodychni zasady upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological principles of management of innovation activity in general educational institutions] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ped. nauk : spets. 13.00.0. Kyiv, 47 s. [in Ukraine]

Kravchenko L. M. (2009) Naukovi osnovy pidhotovky menedzhera osvity u systemi nepererвної pedahohichnoi osvity [Scientific bases of preparation of education manager in the system of continuous pedagogical education] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ped. nauk : spets. 13.00.04. Poltava, 2009. 39 s. [in Ukraine].

Luniachek V. E. (2012) Teoretyko-metodolohichni zasady profesiinoi pidhotovky kerivnykh kadrov v umovakh mahistratury do upravlinnia yakistiu osvity [Theoretical and methodological principles of professional training of management in the conditions of master's degree for quality management of education] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia d-ra ped. nauk : spets. 13.00. Kharkiv. 40 s. [in Ukraine].

Romanenko N. A. Pidhotovka maibutnikh menedzheriv osvity do profesiinoi diialnosti v umovakh innovatsiinoho seredovyscha [Preparation of future education managers for professional activity in an innovative environment] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04. Odesa, 2010. 23 s. [in Ukraine].

Sakaliuk O. O. (2012) Formuvannia hotovnosti menedzheriv osvity do profesiinoi diialnosti v polikulturnomu navchalnomu seredovyschi [Formation of readiness of education managers for professional activity in a multicultural educational environment] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04. Odesa, 246 s. [in Ukraine].

Svietlorusova A. V. (2009) Profesiina pidhotovka mahistriv upravlinnia navchalnym zakladom na zasadakh refleksyvnoho pidkhodu [Професійна підготовка магістрів управління навчальним закладом на засадах рефлексивного підходу] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04. Kyiv. 24 s. [in Ukraine].

Syladii I. M. Profesiina pidhotovka menedzheriv osvity do upravlinskoj diialnosti : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. Nauk [Professional training of education managers for management activity] : spets. 13.00.04 . Kyiv, 2012. 24 s. [in Ukraine].

Adamovych I. V. (2015) Rozvytok informatsiinoi kompetentnosti kerivnykiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv v pisliadyplomnii pedahohichnyi osviti [Розвиток інформаційної компетентності керівників загальноосвітніх навчальних закладів в післядипломній педагогічній освіті] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04. Ternopil. 25 s. [in Ukraine].

Torhan M. M. (2011) Pidhotovka menedzheriv osvity do zdiisnennia kontrolno-diahnostychnykh funktsii [Підготовка менеджерів освіти до здійснення контрольно-діагностичних функцій]: dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 Odesa. 226 s. [in Ukraine].

Khromova V. S. (2012) Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh menedzheriv do innovatsiinoi profesiinoi diialnosti [Pedagogical conditions of preparation of future managers for innovative professional activity]: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ped. nauk : spets. 13.00.04. Luhansk, 20 s. [in Ukr.].

Mukan, N., & Havryliuk, M. (2021). Metodolohiia pedahohiky: sutnist, pryntsyepy, pidkhody [Methodology of pedagogy: essence, principles, approaches.]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 2(106). 121-128. [in Ukraine].

Hladkova, V. (2022). Profesiina pidhotovka mahistriv menedzhmentu do diialnosti v ekstremalnykh umovakh. *Osvitlohichnyi diskurs*, 37(2), 133-147. [in England].

Dalenogare, L. S., Benitez, G. B., Ayala, N. F., & Frank, A. G. (2018). The expected contribution of Industry 4.0 technologies for industrial performance. *International Journal of Productive Economics*, 204, 383-394. [in England].

Avila, E. C., Maria, A., & Genio, G. J. (2020). Motivation and Learning Strategies of Education Students in Online Learning during Pandemic. *Psychological Education*, 57(9), 1608-1614. [in England].

Haleta, Y., Mukan, N., Voloshyna, O., Gelbak, A., & Dmytrasevych, N. (2023). Planning for Sustainable Development through the Integration of Pedagogical and Psychological Technologies for Language Learning in the Context of Digitalization. *International Journal of Sustainable Development & Planning*, 18(4). Retrieved from: <https://www.iieta.org/journals/ijstdp/paper/10.18280/ijstdp.180410>. [in England].

Honchar, L. V. (2020). Aktualni pytannia formuvannia kultury profesiinoi diialnosti maibutnikh menedzheriv v osvitnomu seredovyshchi universytetu [Topical issues of formation of culture of professional activity of future managers in the educational environment of the university.]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii*, 68(1), 226-230. [in Ukraine].

Zhavoronkova H. V., Borysiuk I.O. (2008) Rozvytok innovatsiinykh informatsiino-kompiuternykh tekhnolohii v Ukraini [Development of innovative information and computer technologies in Ukraine]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. № 3. S. 68-72. [in Ukraine].

Marchuk L.P. (2019) Suchasna informatyzatsiia suspilstva ta yii vplyv na innovatsiini protsesy [Modern informatization of society and its impact on innovative processes]. URL: <https://v.gd/gAfzR1> [in Ukraine].

Bykov V.Iu. (2008) Informatyzatsiia osvity [Informatization of education]. *Entsyklopediia osvity Ukrainy: Akad. ped. nauk Ukrainy; Holovnyi red. V.H.Kremen. K.:* Yurinkom Inter, S. 360 – 362. [in Ukraine].

Prokopenko I.F. (2013) Informatyzatsiia vyshchych pedahohichnykh navchalnykh zakladiv – yak mrii peretvoryty na diisnist [Informatization of higher pedagogical educational institutions – how to turn dreams into reality]. *Kompiuter u shkoli ta simi*, 2013. S.23-24 [in Ukraine].

Barbinova, A. (2022). Rozvytok informatsiino-tsyfrovoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv osvity v umovakh innovatsiinoi osvithoi diialnosti [Development of information -digital competence of future education managers in an innovative educational activity]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 51, 408-413. [in Ukraine].

АНОТАЦІЯ

До характерних тенденцій сучасного етапу розвитку світової цивілізації необхідно віднести розвиток технологій, інформатизацію, інтелектуалізацію та глобалізацію економіки, що спричинили суспільні, економічні та політичні перетворення. Дотримуючись цих особливостей, майбутній менеджер освітньої сфери разом із фундаментальними знаннями теорії та практики управління повинен мати високий рівень розвитку інформаційної компетентності, що сприятиме швидкому та кваліфікованому прорахунку варіантів та альтернатив, виконанню аналітичних, прогностичних розрахунків, підготовці управлінських рішень. Метою статті є висвітлення теоретичних засад проблеми формування інформаційно-технологічної компетентності майбутніх менеджерів освіти у процесі професійної підготовки. Зазначено що серед глобальних тенденцій вищої освіти особливого значення набувають такі, як: глобалізація та інтернаціоналізація освіти; упровадження інформаційно-комунікаційних технологій та дистанційна освіта; тому одним зі стратегічних завдань вищої освіти є формування в майбутнього фахівця високого рівня професійної компетентності, адаптованості до швидко мінливих соціальних та економічних умов, до інформаційних навантажень, визначальної ролі у вирішенні цих завдань набуває формування інформаційно-технологічної компетентності майбутнього менеджера освітньої сфери. Зважаючи на те, що до характерних тенденцій сучасного етапу розвитку світової цивілізації належать розвиток технологій, інформатизація інтелектуалізація та глобалізація усіх сфер життя людини і освіти, зокрема, що спричинили суспільні, економічні та політичні перетворення, майбутній менеджер освітньої сфери разом із фундаментальними знаннями теорії та практики управління повинен мати високий рівень розвитку інформаційно-технологічної компетентності, що сприятиме швидкому та кваліфікованому прорахунку варіантів та альтернатив, виконанню аналітичних, прогностичних розрахунків, підготовці управлінських рішень у сфері освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, інформаційно-технологічна компетентність, майбутній менеджер освіти,